

Bìa n bn u tiên ca t K yu

Trit hc

K yu Trit hc (Philosophical Transactions)1 c xut bn tí London bi nhà trit hc t nhiên Henry Oldenburg, Th ký ca Hi Hoàng gia vào ngày 6 tháng 3 nm 1665. ây là n phm nh k u tiên dành cho khoa hc thc nghim và khoa hc quan sát (khoa hc quan sát vào thi by gi ch ngành trit hc v t nhiên hoc trit hc thc nghim), và cng là n phm nh k bng ting Anh c nht n nay vn ang c xut bn.

Tp chí c hình thành mt phn giúp Hi Hoàng gia thc hìn mc tiêu "y mnh kin thc v t nhiên", giúp các nhà trit hc t nhiên có th truy n t, trao i vi nhau, và giúp cho các thông tin viên ca Hi theo kp nhng tin tc trong th gii nghiên cu thc nghim.

K yu Trit hc- n bn nh k vào th Hai u tiên ca mi tháng- ã ngay lp tc thành công bi loi hình xut bn này linh ng, nhanh, r và ít ri ro cho các tác gi cng tác hn là cách h t xut bn thi by gi; ng thi nó tr thành mt h thng ng ký- bng chng v ngày tháng mt nhà khoa hc ã công b kt qu ca mình trc các i th nghiên cu khác.

Vào nm 1866, ngay sau k nim 200 nm ca tp chí, nhà sinh vt hc T.H. Huxley ã nhn nh rng, nu tt c các cun sách c in t sau nm 1665 b phá hy tr t K yu Trit hc thi nhng tin b trí tu ca loài ngi trong thi k ó vn c ghi chép và lu gi "t!", tuy không th y .

Sau này, khi tp chí phát trin thêm quá trình bình duy t thì t K yu Trit hc thc s ã phát trin to ln hn ý tng ban u ca Oldenburg nhiu. Nó tr nên c sùng bái nh mt th gi ó linh thiêng, nh hìn thân ca kin thc loài ngi trong thi i tin b nhanh chóng, và là giám h cho tính trung thc khoa hc. Nó cng tr thành kiu mu cho xut bn hc tht tt c các lnh vc khác na. Theo c tính, ngày nay có khong 30,000 t tp chí khoa hc ang c xut bn.

Vn lòng tin

Nhng quá trình phát trin ca t tp chí này không phi luôn thun bum xuôi gió ngay t u. Nhng khó khn thc tin gây ra bi bnh dch, ha hon hay chin tranh vào nhng nm 1660 thc ra li không áng k bng vn lòng tin.

Mt s ng nghip ca Oldenburg cho rng ông ã quá t do trong vic truy n bá nhng ý tng ca ngi khác; h không mun nhng nghiên cu ca mình b mang ra soi xét và ánh giá, hoc không mun công trình ca mình c qung bá theo nhng cách mà h không kim soát c. Các biên tp viên v sau cng b buc nhiu ti khác nhau nh tham nhng, thiên v, thiu trình v.v. n nm 1753, Hi Hoàng gia b bt buc phi tip qun t K yu gi gìn danh ting cho c Hi và tp chí.

Thành lp vào tháng 11 nm 1660 bi Vua Charles II ca Anh, Hi Hoàng gia có l là hip hi hân lâm khoa hc lâu i nht vn còn tn ti. Mc tiêu ra ca Hi là nhm phát hìn, y mnh, và tr giúp nhng xut sc trong khoa hc, và khuyn khích s phát trin và s dng khoa hc vì li ích ca loài ngi. Ngày nay, vì khong 1600 thành viên thng trc, Hi Hoàng gia gi vai trò t vn khoa hc cho chính ph Anh, hot ng đa trên tin tr cp ca chính ph ngh vin. Hi hot ng nh mt Vin hân lâm Khoa hc, tài tr cho các nhà nghiên cu và các công ty khi nghip liên quan n khoa hc.

Vic tip qun ã kéo theo s h thng hóa dn dn vic xut bn khoa hc, thay qun t do hành ng ca nhng biên tp viên trc bng mt hi ng biên tp tuân th theo quy tc tránh s thiên v và lng quy n.

Vào u th k 19, các nhà ci t li bt u phn i vic quá nhiu thành viên ca Hi Hoàng gia ch là nhng k không chuyên giàu có mà không có mi quan tâm hay bng cp khoa hc thc cht nào, và yêu cu phi xóa b tm nh hng ca v th xã hi, nâng s xut sc trong khoa hc thành yu t ánh giá nghiên cu. Kt qu là tp chí bt u a vào h thng bình duy t- ngày nay ã tr thành mt quy trình thit yu trong xut bn khoa hc hìn i. Vic chuy n trách nhim ánh giá bài báo ca hi ng sang cho các cá nhân có chuyên môn cng ánh du s tr li ca ting nói có trng lng ca cá nhân các nhà biên tp.

.Nhng tn ti ngày nay và bài hc t lch s

Dp k nim này là mt thi khc tt xem xét li nhng phc tp trong lch s phát trin ca t tp chí, hn ht là bi dòng tp chí khoa hc ang tri

qua một giai đoạn thiêu chủng chẵn chẵn. Việc các nghiên cứu khoa học nào có công bố hay không đã trở thành một chủ đề "nóng". Mọi người cũng bắt đầu chú ý và tính hợp pháp của việc những nghiên cứu có tài trợ công nghệ phi lợi nhuận có thể tiếp cận, và các hình thức công nghệ các tổ chức nghiên cứu đang ngày càng cam kết hơn trong việc cung cấp nguồn truy cập miễn phí cho những xuất bản nghiên cứu mà họ tài trợ.

Ngoài ra, còn có những lo ngại về các mối đe dọa quá trình bình duyệt, ví dụ như sự chuyển đổi các kỹ thuật nghiên cứu xuất bản, học những gian lận công khai, và các lo ngại về giá trị của những dữ liệu làm cơ sở cho những kỹ thuật công nghệ. Bao trùm tất cả những vấn đề này là việc trong những năm gần đây, các nhà xuất bản khoa học quyết định cho thấy họ có lợi nhuận hơn không 35% học phí, nhiều đã mất phần lớn vào công tác lao động tình nguyện không công các tác giả, các nhà biên tập và nhà bình duyệt hàn lâm.

Đây không phải là một vấn đề hoàn toàn mới. Ngành khoa học kỹ thuật Anh cũng đã vào công tác lao động tình nguyện trong một thời gian dài nhưng có thể đã làm nên lòng những người tin tưởng rằng khoa học là một trong những chức năng của loài người, trong đó có nhà sinh vật học Huxley- người tiên phong trong việc thiêu chủng các hình thức nghiên cứu trong ngành khoa học vào thế kỷ 19. Nhiều tạp chí khoa học đã bị chìm ngấm do thiêu kinh phí và thiêu sự quan tâm; ngay cả Kỷ yếu Triton cũng chịu thua lỗ trong suốt 270 năm liên tiếp sau khi Oldenburg qua đời và chuyển từ tài trợ những khoản trợ cấp lớn từ những người sùng bái, nhà biên tập nghiệp dư và từ Hoàng gia sau đó.

Tạp chí khoa học ưu tiên các thí nghiệm đã duy trì hơn ba thế kỷ một cam kết cho sự tin cậy của tri thức, ngay cả khi nó tiêu tốn tài chính và đe dọa khả năng tồn tại của Hoàng gia. Một thách thức cho các tạp chí khoa học từ lâu vẫn là làm sao cân bằng giữa sự thúc đẩy khoa học một cách không vụ lợi vì yêu cầu phi lợi nhuận công nghệ xứng đáng cho những người làm khoa học.

Nhận thức về sự thiêu minh bạch trong quá trình bình duyệt ngày nay, cũng vì những lo ngại về việc ai sẽ cung cấp mô hình thông tin hóa xuất bản khoa học hiện tại, đã dẫn đến ngày càng tăng những đòi hỏi phi lợi nhuận truy cập miễn phí và bình duyệt mở. Đây là những vấn đề có liên quan tới tính đáng tin cậy của kiến thức khoa học và tính công bằng nghề nghiệp của các nhà khoa học. Chúng ta rất có thể đang phiếm một vị trí mới trong lịch sử truyền thông khoa học.

Các bài học lịch sử về những vấn đề gây tranh cãi trong quá khứ đã cho chúng ta thấy những giải pháp luôn thay đổi, mọi giải pháp đều áp dụng cái cũ, cuối cùng cũng là phục vụ cho một mục tiêu luôn kiên nhẫn, đó là sự theo dõi và phản biện tri thức một cách không vụ lợi. Bất kỳ kỹ thuật nào tranh luận hiện nay sẽ ra sao, chắc chắn rằng lại có truyền thông khoa học sẽ tiếp tục phát triển vào sự không vụ lợi, vào sự hào phóng thiêu gian, kiến thức và lời khuyên của các nhà khoa học.

T r í c h t N g u n :
<http://www.tiasang.com.vn/Default.aspx?tabid=111&CategoryID=2&News=8491>

1 Tên y là Kỷ yếu Triton: Một số báo cáo về những công việc, nghiên cứu và công tác của những người có sáng tạo nhiều nhất ở trên thế giới (Philosophical Transactions: Giving Some Account of the Present Undertakings, Studies and Labours of the Ingenious in Many Considerable Parts of the World).